

Mishnah Nazir, chapter 5

משנה נזיר פרק ה

(1) The School of Shammai say: **א** בית שמאי אומרים, הקדש טעות הקדש. ובית הלל אומרים, אינו הקדש. כיצד, אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש: **ב** דינר זהב שיעלה בדי ראשון הרי הוא הקדש ועלה של כסף, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש. חבית של יין שתעלה בדי ראשונה הרי היא הקדש ועלתה של שמן, בית שמאי אומרים הקדש, ובית הלל אומרים אינו הקדש: **ג** מי שנדר בנזיר

(1) The School of Shammai say: Consecration made in error is nevertheless a valid consecration [this is learned from the law of *temurah* which states; that once an animal has been designated as a sacrifice one may not exchange it, even for a better one, and if one did exchange it, then both become sanctified. The law further states that if one made an exchange in error it nevertheless consecrates the second animal]. But the School of Hillel say: [You cannot compare the case of *temurah*, where the sanctity is transferred in error from an already duly sanctified animal, to our case where the primary consecration itself was in error, and thus] it is not a valid consecration. How so? If one says: The black bull that leaves my house first shall be holy; and then a white one came out; the School of Shammai say it is consecrated while the School of Hillel say it is not.

(2) [The above disagreement is not only where the sanctity is *kedushat haguf*, i.e., the animal itself is holy and is offered on the altar, but also regarding *kedushat damim*, i.e., where its value is sanctified and utilized to purchase a sacrifice, thus if he says:] The gold dinar that comes into my hand first will be consecrated, and a silver one came into his hand; the School of Shammai say it is consecrated, while the School of Hillel say it is not consecrated. If he says: The barrel of wine that I come across first shall be consecrated and he comes across a barrel of oil, the School of Shammai say it is consecrated, while the School of Hillel say it is not consecrated.

(3) One who vowed to be a *nazir* [in a manner which he thought was not a valid

רבנו עובדיה מברטנורא

א בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש. דילפינן מתמורה דהוי אפילו בטעות, דכתיב (ויקרא כ"ז) והיה הוא ותמורתו יהיה קודש, ודרשינן יהיה לרבות שוגג כמזיד: **וב"ה** אומרים אינו הקדש. דלא גמרינן תחלת הקדש דבר שאינו בא מכח הקדש, מתמורה שהוא סוף הקדש שבא מכח דבר אחר שהיה הקדש: **ב** דינר זהב. רישא אשמועינן במידי דקדוש קדושת הגוף, והבא אשמועינן במידי דקדוש קדושת דמים: **ג** מי שנדר בנזיר. בלשון שהיה דומה לו שלא היה נזיר: **ונשאל לחכם**

formula and thus drank wine] and then [when he] went to ask a Sage [whether his formula was indeed invalid] it was ruled binding, [he is not penalized and] he counts his *nazirut* from the time the vow was made. [Unlike shaving and becoming defiled the drinking of wine does not void the previous count (see 6:5).] If he asked a Sage and he [ruled the formula] non-binding, and he had an animal set aside [for the sacrifice, even the

School of Shammai admit] it goes back to pasture with the rest of the herd [since he was never a *nazir* to begin with]. The School of Hillel said to the School of Shammai: Do you not admit here that the consecration was in error yet the animal goes back to the pasture? The School of Shammai replied: Do you not admit [regarding the tithing of animals] that if one called in error the ninth as the tenth, or the tenth as the ninth, or the eleventh, as the tenth, they all become consecrated [though they had been counted in error]? The School of Hillel replied: It is not [the mistake of] the rod that makes these consecrated, for if he placed the rod on the eighth or on the twelfth would it do anything? Rather, Scripture which declared the tenth holy, also declared [by stating: “**All that pass under the rod**, the tenth will be a holy thing to the Lord,” (Leviticus, 27:32 see Bekhorot 60b)

רבנו עובדיה מברטנורא

ואסרו. ואמר לו שיש בלשון זה לשון נזירות, והוא לא נזהר מלשתות יין: מונה משעה שנדר. ולא קנסינן ליה על שעבר ושתה יין, אע”ג דמספק איסור היה לו לפרוש עד שישראל לחכם: נשאל לחכם והתירו. שאמר לו שאין בלשון זה לשון נזירות: תצא ותרעה בעדר. דהפרשה בטעות הואי ותצא לחולין. ובהא מודו ב”ש, דכיון דאינו נזיר, כי קאמר לקרבנות נזירותו, ולא מידי קאמר, כאדם שאינו חייב חטאת ואמר הרי זו לחטאת: אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות. ומאי שנא מריש פרקין דאמריתו הקדש בטעות הוי הקדש: אמרו להם בית שמאי. לא חשו להשיבם עיקר טעמם, אלא לדבריהם קאמרי להו מתשיעי ואחד עשר דקדשו בטעות דמריבין ליה מן וכל מעשר בקר וצאן (ויקרא כ”ז): אמרו להם ב”ה לא השבט קידשו. בתמיה. כלומר גזרת הכתוב היא דתשיעי ואחד עשר הסמוכים לעשירי השבט מקדשן אם קרא להם עשירי, ולא ילפינן מיניה בעלמא דהקדש בטעות הוי הקדש, דאילו הוי טעמא משום הקדש בטעות א”כ אפילו שמיני ושנים עשר נמי,

ונשאל לחכם ואסרו, מונה משעה שנדר. נשאל לחכם והתירו, היתה לו בהמה מפרשת, תצא ותרעה בעדר. אמרו בית הלל לבית שמאי, אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות שתצא ותרעה בעדר. אמרו להן בית שמאי, אי אתם מודים במי שטעה וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שהוא מקדש. אמרו להם בית הלל, לא השבט קדשו. ומה אלו טעה והניח את השבט על שמיני ועל שנים עשר, שמא עשה כלום. אלא כתוב שקדש את העשירי, הוא

that], the ninth and the eleventh [which are in close proximity to the tenth] are [also] holy [where he declared them as the tenth].

(4) One who vowed *nezirut* and [at the time he owned animals from which he had in mind to bring the concluding sacrifices and when] he went to bring his animal he discovered that his animal was stolen; [and now he regrets and wishes a Sage to annul his vow by saying: Had I known that I would not have animals, I never would have vowed] — if he declared himself a *nazir* before his animal was stolen [since an unforeseen development may not serve as an opening to annul a vow (see Nedarim 9:2)] he is still a *nazir*. But if he declared himself a *nazir* after his animal was [unknowingly] stolen, [the Sage may annul his vow and] he is not a *nazir* [since he may say had I known that I had no animals at the time I would not have vowed]. It was this mistake that Nahum HaMady made when the nezirim came up from Bavel and found the Temple destroyed. Nahum HaMady said to them: Had you known that the Temple was destroyed would you have vowed *nezirut*? They replied: No! And Nahum HaMady then released them [from their vow, even though they had vowed before the Temple was destroyed and was thus. an unforeseen development]. And when the matter came before the Sages they said: Whoever vowed before the Temple was destroyed, his vow is valid, but those who vowed after the Temple was destroyed, his vow is void [the *halachah* follows the Sages].

(5) If they were walking along the road and saw someone coming towards

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא הכתוב שקדש עשירי כו', וגזירת הכתוב היא ולא ילפינן מינה: ד מי שנדר בנזיר. ובשעה שנדר היו לו בהמות ואדעתא דהכי נדר שיקריב קרבנותיו מאותם בהמות. והלך ומצאן שנגנבו ומחמת זה מתחרט על שנדר בנזיר: אם עד שלא נגנבו בהמותיו נדר הרי זה נזיר. ולא יתיר לו החכם בפתח זה, דנולד הוי ואין פותחין בנולד: ואם לאחר שנגנבו נדר. ואמר אילו הייתי יודע שנגנבו לא הייתי נודר, הרי זה פתח ויתירנו החכם: וזו טעות טעה נחום המדי שכשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בהמ"ק חרב. והם נדרו קודם שחרב הבית, והתיר להן, ואמרו לו חכמים דנולד

קדש את התשיעי ואת אחד עשר: ד מי שנדר בנזיר והלך להביא את בהמתו ומצאה שנגנבה, אם עד שלא נגנבה בהמתו נזר, הרי זה נזיר. ואם משנגנבה בהמתו נזר, אינו נזיר. וזו טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירים מן הגולה ומצאו בית המקדש חרב, אמר להם נחום המדי, אלו הייתם יודעים שבית המקדש חרב הייתם נזירים. אמרו לו לא, והתירן נחום המדי. וכשבא הדבר אצל חכמים, אמרו לו, כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש, נזיר. ומשחרב בית המקדש, אינו נזיר: ה היו מהלכין בדרך ואחד בא

them and one of them said: I am a *nazir* if this is So-and-So, while another one said: I am a *nazir* if this is not So-and-So, [and a third man said:] I am a *nazir* if one of you two is a *nazir*, [and a fourth man said:] I am a *nazir* if neither one of you is a *nazir*, [and a fifth man said:] I am a *nazir* if both of you are *nezirim*, [and a sixth one said:] If all of you are *nezirim*; the School of Shammai say: [Just like

consecration in error is valid, so too, is vowing in error, and] all six of them are *nezirim*, but the School of Hillel say [the gemara 32b amends this to read]: Only those whose words were fulfilled are *nezirim*. Rabbi Tarfon says: [At the time of the vow it must be clear that the vow will be taking effect, here, however, since this is not clear] none are *nezirim*.

(6) If the person [in the previous Mishnah] suddenly turned away and is not identifiable, [since one does not consider his condition satisfied when there is a doubt it is thus treated leniently and] he is not a *nazir* (see above Rabbi Yehudah 2:8). But Rabbi Shimon [who rules stringently maintains that one must keep his vow out of doubt (ibid.)] says: He should say: If I were right [and it was So-and-So] then I am a *nazir* by obligation, if not, I am [becoming now] a *nazir* voluntarily.

(7) If one saw a *koy* כוי — others pronounce this *k'vee*, regarding which there is

רבנו עובדיה מברטנורא

הוא ואין פותחין בגולד. והלכה כחכמים: ה' הריני נזיר שזה איש פלוני. אם זה ההולך לנגדי הוא איש פלוני הריני נזיר, והשני אומר אם אין זה איש פלוני הריני נזיר: כולם נזירים. ואפילו אותם שלא נתקיימו דבריהם. דכי היכי דהקדש בטעות הוי הקדש, הכי נמי נזירות בטעות הויא נזירות: ר"ט אומר אין אחד מהם נזיר. דסבר ר"ט אין נזירות אלא להפלאה, כלומר שיהא ברור וידוע לו בשעת נדרו שיהא נזיר, וכל הני לא היה ידוע לו בשעת נדרו שיהיה כדבריו. ואין הלכה כר"ט: ו' הרתיע לאחוריו. זה שבא כנגדן חזר לאחוריו ולא נודע מי הוא: אינו נזיר. אין אחד מהם נזיר, דלא מחית אינש נפשיה אספיקא ודעתו היה בשעת הנדר שאם לא יבא הדבר לידי ברור שלא יהיה בדבריו כלום: ר' שמעון אומר כו'. רבי שמעון לטעמיה דאמר ספק נזירות להחמיר. ומה תקנתן שהרי אי אפשר להביא קרבן מספק, אלא צריכים להתנות כל אחד ולומר אם אינו כדבריו שיהא נזיר נדבה. ואין הלכה כרבי שמעון: ז' ראה את הכוי. וראו את הכוי, ואמר

כנגדן, אָמַר אֶחָד מֵהֶן הֲרִינִי נֹזֵר שְׁזֶה פְּלוֹנִי, וְאֶחָד אָמַר הֲרִינִי נֹזֵר שְׂאִין זֶה פְּלוֹנִי הֲרִינִי נֹזֵר שְׂאֶחָד מִכֶּם נֹזֵר, שְׂאִין אֶחָד מִכֶּם נֹזֵר, שְׂשִׁנִּיכֶם נֹזִירִים. שְׂכַלְכֶם נֹזִירִים בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים כְּלָם נֹזִירִין. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, אִינוּ נֹזֵר אֲלָא מִי שְׂלֵא נִתְקַיְמוּ דְּבַרְיוֹ. וְרַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, אִין אֶחָד מֵהֶם נֹזִיר: ו' הֲרִתִּיעַ לְאַחֲרָיו, אִינוּ נֹזֵר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, יֵאמֹר, אִם הָיָה כְּדַבְּרִי, הֲרִינִי נֹזֵר חֹבְהָ. וְאִם לֹא, הֲרִינִי נֹזֵר נְדָבָה: ז' רָאָה אֶת הַכּוֹי

a doubt whether it was to be classified as domesticated cattle or wild animal] and said: I am a *nazir* if that is a wild animal, [and another one said:] If it is not a wild animal, [and a third one said:] If it is a domesticated animal, [and another said:] I am a *nazir* if it is not a domesticated animal, [a fifth one

said:] If it is both a wild animal and a domesticated animal, [and a sixth one said:] If it is not a wild animal nor a domesticated animal, [and a seventh said:] I am a *nazir* if one of you is a *nazir*, [and an eighth said:] I am a *nazir* if none of you are *nezirim*, [while a ninth said:] I am a *nazir* if all of you are *nezirim* — all of them become *nezirim* [according to the School of Shammai, because vowing in error takes effect, as above in Mishnah 5, and according to the School of Hillel, following the view of Rabbi Shimon, one must keep his vow out of doubt].

רבנו עובדיה מברטנורא

אחד מהן הריני נזיר אם זה חיה, ואמר השני הריני נזיר אם אינו חיה, ואמר השלישי הריני נזיר אם הוא בהמה, ואמר הרביעי הריני נזיר אם אינו בהמה, ואמר החמישי הריני נזיר אם הוא חיה ובהמה, ואמר הששי הריני נזיר אם אינו לא חיה ולא בהמה, ואתו ג' אחריני מעלמא ואמר חד מנייהו לאילו הששה הריני נזיר אם אחד מכם נזיר, ואמר השני הריני נזיר אם אין אחד מכם נזיר, ואמר השלישי הריני נזיר אם כולכם נזירים, כולן נזירים. הששה הראשונים והשלשה האחרונים. לב"ש הוו נזירים ודאי, דנזירות בטעות הוי נזירות, ובין אותן שנתקיימו דבריו ובין אותו שלא נתקיימו דבריו הוי נזיר. ולבית הלל הוי נזירות ספק, מפני שהכוי ספק בהמה ספק חיה ספק בריה בפני עצמה:

ואמר, הריני נזיר שְׁזָה חיה, הריני נזיר שְׁזָה
 אינו חיה, הריני נזיר שְׁזָה בהמה, הריני נזיר
 שאין זה בהמה, הריני נזיר שְׁזָה חיה ולא
 בהמה ובהמה, הריני נזיר שאין זה לא חיה
 ובהמה, הריני נזיר שאחד מכם נזיר, הריני
 נזיר שאין אחד מכם נזיר, הריני נזיר שכלכם
 נזירים, הרי כלם נזירים: